

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. rugpjūčio 1 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 – Valstybės narės, atsakingos už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai – 8 straipsnio 2 dalis ir 27 straipsnio 1 dalis – Nelydimas nepilnametis, kurio giminaitis teisėtai gyvena kitoje valstybėje narėje – Šios valstybės narės atsisakymas tenkinti prašymą perimti savo žinion šį nepilnametį – Šio nepilnamečio arba jo giminaičio teisė į veiksmingą teisių gynimo priemonę dėl šio sprendimo – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 24 ir 47 straipsniai – Vaiko interesai“

Byloje C-19/21

dėl *rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem* (Hagos apylinkės teismas, posėdžiaujantis Harleme, Nyderlandai) 2021 m. sausio 12 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2021 m. sausio 13 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

I,

S

prieš

Staatssecretaris van Justitie Veiligheid

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai A. Arabadžiev, K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis ir N. Jääskinen, teisėjai M. Ilešič, J.-C. Bonichot (pranešėjas), M. Safjan, A. Kumin, M. L. Arastey Sahún, M. Gavalec, Z. Csehi ir O. Spineanu-Matei,

generalinis advokatas N. Emiliou,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. sausio 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– I ir S, atstovaujamų *advocaten* N. C. Blomjous ir A. Hoftijzer,

* Proceso kalba: nyderlandų.

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman, H. S. Gijzen ir P. Huurnink,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs ir M. Van Regemorter,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos M. Michelogiannaki,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A.-L. Desjonquères ir D. Dubois,
- Šveicarijos vyriausybės, atstovaujamos S. Lauper,
- Europos Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga ir G. Wils,

susipažinęs su 2022 m. balandžio 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio ir 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31; toliau – reglamentas „Dublinas III“), 27 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Egipto piliečių I ir S ginčą su *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (teisingumo ir saugumo valstybės sekretorius, Nyderlandai) (toliau – valstybės sekretorius) dėl jo atsisakymo tenkinti Graikijos valdžios institucijų prašymą perimti I savo žinion.

Teisinis pagrindas

- 3 Reglamento „Dublinas III“ 4, 5, 9, 13, 14, 16, 19 ir 39 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:
 - „(4) [1999 m. spalio 15 ir 16 d.] Tamperėje įvykusio [Europos Vadovų Tarybos specialaus] posėdžio išvadose taip pat konstatuojama, kad [bendrai Europos prieglobsčio sistemai (BEPS)] artimiausiu metu turėtų būti priskirtas aiškus ir veiksmingas valstybės narės, atsakingos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo būdas;
 - (5) toks būdas ir valstybėms narėms, ir atitinkamiems asmenims turėtų būti grindžiamas objektyviais bei teisingais kriterijais. Jis pirmiausia turėtų padėti greitai nustatyti atsakingą valstybę narę, kad būtų galima garantuoti veiksmingą galimybę pradėti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras ir netrukdyti siekiui greitai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus;

<...>

(9) atsižvelgiant į pirmojo etapo dokumentų įgyvendinimo vertinimo rezultatus, šiuo etapu reikėtų patvirtinti principus, kuriais grindžiamas [2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 16 sk., 6 t., p. 109)] ir, remiantis sukaupta patirtimi, atlikti būtinus Dublino sistemos veiksmingumo ir pagal tą sistemą prašytojams suteiktos apsaugos patobulinimus. <...>

<...>

(13) kaip numatyta 1989 m. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje ir [Chartijoje], valstybės narės, taikydamos šį reglamentą, pirmiausia turėtų vadovautis vaiko interesais. <...>

(14) kaip numatyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje ir [Chartijoje], taikydamos šį reglamentą, valstybės narės pirmiausia turėtų laikytis pagarbos šeimos gyvenimui principo;

<...>

(16) siekiant užtikrinti, kad būtų besąlygiškai laikomasi šeimos vientisumo ir vaiko interesų principo, dėl prašytojo nėštumo ar motinystės, sveikatos būklės arba senyvo amžiaus tarp prašytojo ir jo vaiko, brolio ir (arba) sesers ar tėvo ir (arba) motinos susiklostę priklausomumo santykiai turėtų tapti privalomu atsakomybės kriterijumi. Jei prašytojas yra nelydimas nepilnametis, aplinkybė, kad kitos valstybės narės teritorijoje yra juo pasirūpinti galintys šeimos narys arba giminaitis, taip pat turėtų tapti privalomu atsakomybės kriterijumi;

<...>

(19) siekiant užtikrinti veiksmingą atitinkamų asmenų teisių apsaugą, reikėtų įtvirtinti teises garantijas ir teisę į veiksmingą teisių gynimo priemonę, kai priimami sprendimai dėl perdavimo atsakingai valstybei narei, laikantis visų pirma [Chartijos] 47 straipsnio. Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi tarptautinės teisės normų, veiksminga teisės gynimo nuo tokių sprendimų priemonė turėtų apimti tiek šio reglamento taikymo, tiek teisinių ir faktinių aplinkybių, susiklosčiusių valstybėje narėje, kuriai perduodamas prašytojas, vertinimą;

<...>

(39) šiame reglamente gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma [Chartijoje]. Visų pirma šiuo reglamentu siekiama užtikrinti visišką Chartijos 18 straipsnyje garantuotos teisės į prieglobstį laikymąsi ir jos 1, 4, 7, 24 ir 47 straipsniuose pripažintų teisių laikymąsi. Todėl šis reglamentas turėtų būti atitinkamai taikomas.“

4 Šio reglamento 1 straipsnyje „Dalykas“ numatyta:

„Šiuo reglamentu išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą (toliau – atsakinga valstybė narė), nustatymo kriterijai ir mechanizmai.“

5 Šio reglamento 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ nurodyta:

„Šiame reglamente:

<...>

b) tarptautinės apsaugos prašymas – tarptautinės apsaugos prašymas, kaip apibrėžta [2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos] [d]irektyvos 2011/95/ES [dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9)] 2 straipsnio h punkte;

<...>

d) tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas – bet koks kompetentingų institucijų pagal [2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos] [d]irektyvą 2013/32/ES [dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60)] ir Direktyvą 2011/95/ES atliekamas tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas arba dėl jo priimti sprendimai ar teismo sprendimai, išskyrus atsakingos valstybės narės pagal šį reglamentą nustatymo procedūras;

<...>

g) šeimos nariai – jei šeima jau egzistavo kilmės šalyje, šie prašytojo šeimos nariai, esantys valstybių narių teritorijoje:

<...>

– jei prašytojas yra nepilnametis ir nesusituokęs – tėvas, motina ar kitas suaugęs asmuo, atsakingas už prašytoją pagal valstybės narės, kurioje yra suaugęs asmuo, teisę arba praktiką,

<...>

h) giminaitis – prašytojo suaugusi (-ęs) teta ar dėdė arba senelis ir (arba) senelė, esantys valstybės narės teritorijoje, neatsižvelgiant į tai, ar prašytojas yra nesantuokinis vaikas ar buvo įvaikintas, kaip apibrėžta nacionalinėje teisėje;

i) nepilnametis – jaunesnis nei 18 metų trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės;

j) nelydimas nepilnametis – nepilnametis, į valstybių narių teritoriją atvykstantis nelydimas pagal atitinkamos valstybės narės teisę arba praktiką už jį atsakingo suaugusio asmens tol, kol toks suaugęs asmuo faktiškai ima jį prižiūrėti; prie jų priskiriami ir nepilnamečiai, atvykę ir be priežiūros palikti valstybių narių teritorijoje;

<...>“

6 Šio reglamento 5 straipsnyje „Asmeninis pokalbis“ nurodyta:

1. Siekiant palengvinti atsakingos valstybės narės nustatymo procesą, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė surengia asmeninį pokalbį su prašytoju. Pokalbis taip pat sudaro sąlygas tinkamai suprasti prašytojui pagal 4 straipsnį pateiktą informaciją.

<...>

6. Asmeninį pokalbį vedanti valstybė narė parengia jo rašytinę santrauką, kurioje išdėstoma bent svarbiausia prašytojo per pokalbį pateikta informacija. Ši santrauka gali būti parengiama ataskaitos forma arba naudojant standartinę formą. Valstybė narė užtikrina, kad prašytojas ir (arba) prašytoją [prašytojui] atstovaujantis jo teisės konsultantas ar kitas patarėjas turėtų galimybę laiku susipažinti su ta santrauka.“

7 Reglamento „Dublinas III“ 6 straipsnyje „Garantijos nepilnamečiams“ nustatyta:

„1. Vykdydamos visas šiame reglamente numatytas procedūras, valstybės narės pirmiausia vadovaujasi vaiko interesais.

<...>

3. Įvertindamos vaiko interesus, valstybės narės glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje ir visų pirma tinkamai atsižvelgia į šiuos veiksnius:

a) šeimos susijungimo galimybes;

<...>

4. 8 straipsnio taikymo tikslais valstybė narė, kurioje nelydimas nepilnametis pateikė tarptautinės apsaugos prašymą, kuo skubiau imasi atitinkamų veiksmų, kad nustatytų, ar valstybių narių teritorijoje esama nelydimo nepilnamečio šeimos narių, brolių ir (arba) seserų arba giminaičių, kartu saugodamos vaiko interesus.

<...>“

8 Šio reglamento III skyriuje „Atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai“ yra 7–15 straipsniai.

9 Šio reglamento 8 straipsnio „Nepilnamečiai“ 1–4 dalyse numatyta:

„1. Jei prašytojas yra nelydimas nepilnametis, atsakinga valstybė narė yra ta, kurioje teisėtai yra nelydimo nepilnamečio šeimos narys, arba nelydimo nepilnamečio brolis ir (arba) sesuo, jei tai atitinka nepilnamečio interesus. Jeigu prašytojas yra susituokęs nepilnametis, kurio sutuoktinis teisėtai nėra valstybių narių teritorijoje, atsakinga valstybė narė yra ta valstybė narė, kurioje teisėtai yra tėvas, motina ar kitas už nepilnametį pagal tos valstybės narės teisę arba praktiką atsakingas suaugęs asmuo arba brolis ir (arba) sesuo.

2. Kai prašytojas yra nelydimas nepilnametis, kitoje valstybėje narėje turintis teisėtai esantį giminaitį, ir, jei individualiai ištyrus nustatoma, kad tas giminaitis gali juo pasirūpinti, ta valstybė narė sujungia nepilnametį su jo giminaičiu ir yra atsakinga valstybė narė, jei tai atitinka nepilnamečio interesus.

3. Kai 1 ir 2 dalyse nurodytų šeimos narių, brolių ir (arba) seserų arba giminaičių yra daugiau nei vienoje valstybėje narėje, atsakinga valstybė narė nustatoma atsižvelgiant į nelydimo nepilnamečio interesus.

4. Nesant 1 ir 2 dalyse nurodyto šeimos nario, brolio ir (arba) sesers ar giminaičio, atsakinga valstybė narė yra ta, kurioje nelydimas nepilnametis yra pateikęs tarptautinės apsaugos prašymą, jei tai atitinka nepilnamečio interesus.“
- 10 Šio reglamento 9 straipsnyje „Šeimos nariai, kurie yra tarptautinės apsaugos gavėjai“, įtvirtinta:
„Jei prašytojas turi šeimos narį, kuriam leista kaip tarptautinės apsaugos gavėjui gyventi kurioje nors valstybėje narėje, nepaisant to, ar šeima buvo anksčiau sukurta kilmės šalyje, ta valstybė narė ir yra atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, jei atitinkami asmenys tokį pageidavimą išreiškė raštu.“
- 11 Reglamento „Dublinas III“ 10 straipsnyje „Šeimos nariai, kurie prašo tarptautinės apsaugos“, nurodyta:
„Jei prašytojas valstybėje narėje turi šeimos narį, dėl kurio tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo toje valstybėje narėje dar nepriimtas pirmas sprendimas iš esmės, ta valstybė narė ir yra atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, jei atitinkami asmenys savo pageidavimą išreiškė raštu.“
- 12 Šio reglamento 21 straipsnio „Prašymo perimti savo žinion pateikimas“ 1 dalyje nustatyta:
„Jei valstybė narė, kuriai buvo pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas, mano, kad už to prašymo nagrinėjimą yra atsakinga kita valstybė narė, ji gali kuo skubiau ir jokia būdu ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo to prašymo pateikimo, kaip apibrėžta 20 straipsnio 2 dalyje, dienos paprašyti, kad ta kita valstybė narė perimtų prašytoją savo žinion.
<...>
Jei prašymas perimti prašytoją savo žinion per [pirmoje pastraipoje] nustatytus laikotarpius nepateikiamas, atsakomybė už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą tenka valstybei, kurioje prašymas buvo pateiktas.“
- 13 Šio reglamento 27 straipsnio „Teisės gynimo priemonės“ 1 dalyje nustatyta:
„Prašytojas <...> turi teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę ir gali pateikti teismui skundą dėl sprendimo dėl perdavimo faktinių ir teisinių pagrindų arba prašyti jį peržiūrėti.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 14 2019 m. gruodžio 23 d. Egipto pilietis I pateikė tarptautinės apsaugos prašymą Graikijoje, nors dar buvo nepilnametis. Prašyme jis nurodė, kad nori prisijungti prie savo dėdės S, taip pat Egipto piliečio, kuris teisėtai gyveno Nyderlanduose ir davė sutikimą šiuo klausimu.
- 15 2020 m. kovo 10 d. Graikijos valdžios institucijos pateikė Nyderlandų valdžios institucijoms prašymą perimti I savo žinion pagal reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalį, atsižvelgdamos į tai, kad jo giminaitis, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 2 straipsnio h punktą, teisėtai gyveno Nyderlanduose ir galėjo juo rūpintis.
- 16 2020 m. gegužės 8 d. valstybės sekretorius atmetė šį prašymą, motyvuodamas tuo, kad negalima nustatyti I tapatybės, taigi, ir nurodyto giminystės ryšio su S.

- 17 2020 m. gegužės 28 d. Graikijos valdžios institucijos pateikė prašymą dėl pakartotinio nagrinėjimo pagal 2003 m. rugsėjo 2 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1560/2003, nustatančio išsamias Reglamento Nr. 343/2003 taikymo taisykles (OL L 222, 2003, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 200), 5 straipsnio 2 dalį. 2020 m. birželio 11 d. šis prašymas buvo atmestas.
- 18 Savo ruožtu I ir S valstybės sekretoriui taip pat pateikė skundą dėl sprendimo atmesti prašymą perimti savo žinion.
- 19 2020 m. birželio 26 d. valstybės sekretorius atmetė šį skundą kaip akivaizdžiai nepriimtina, motyvuodamas tuo, kad reglamente „Dublinas III“ nenumatyta tarptautinės apsaugos prašytojų galimybės ginčyti sprendimą atmesti prašymą perimti savo žinion.
- 20 2020 m. birželio 26 d. I ir S kreipėsi į *rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem* (Hagos apylinkės teismas, posėdžiaujantis Harleme, Nyderlandai) su skundu dėl šio sprendimo panaikinimo; šiame skunde jie iš esmės tvirtino, kad kiekvienas iš jų turi teisę pateikti tokį skundą teisme pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį.
- 21 Šiomis aplinkybėmis *rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem* (Hagos apylinkės teismas, posėdžiaujantis Harleme) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [reglamento „Dublinas III“] 27 straipsnis, prireikus siejamas su Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad prašoma valstybė narė prašytojui, kuris yra prašančiojoje valstybėje narėje ir nori būti perduotas pagal [reglamento „Dublinas III“] 8 straipsnį (arba 9, arba 10 straipsnį), arba jo [giminaičiui], kaip jis suprantamas pagal [reglamento „Dublinas III“] 8, 9 arba 10 straipsnius, privalo suteikti galimybę teisme pasinaudoti veiksminga teisine gynyba dėl prašymo perimti savo žinion netenkinimo?
 2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai ir [reglamento „Dublinas III“] 27 straipsnis nebūtų veiksmingos teisinės gynybos pagrindas, ar Chartijos 47 straipsnis, siejamas su pagrindine teise į šeimos vientisumą ir vaiko interesų apsauga (kaip įtvirtinta [reglamento „Dublinas III“] 8–10 straipsniuose ir 19 konstatuojamojoje dalyje), turi būti aiškinamas taip, kad prašoma valstybė narė prašytojui, kuris yra prašančiojoje valstybėje narėje ir nori būti perduotas pagal [reglamento „Dublinas III“] 8–10 straipsnius, arba jo [giminaičiui], kaip tai suprantama pagal [reglamento „Dublinas III“] 8–10 straipsnius, privalo suteikti galimybę teisme pasinaudoti veiksminga teisine gynyba dėl prašymo perimti savo žinion netenkinimo?
 3. Jeigu į [1] arba [2] klausimą (antrą dalį) būtų atsakyta teigiamai, kaip ir kuri valstybė narė turi pranešti prašytojui arba jo [giminaičiui] apie prašomos valstybės narės sprendimą netenkinti prašymo ir teisę apskusti tokį sprendimą?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašė šią bylą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 ir paskesniuose straipsniuose numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą. 2021 m. sausio 27 d. Teisingumo Teismas, remdamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklauses generalinį advokatą, nusprendė netenkinti šio prašymo, motyvuodamas, be kita ko, tuo, kad 2020 m. lapkričio 5 d. I tapo pilnametis ir iš jo neatimta laisvė.

- 23 Vis dėlto 2021 m. rugsėjo 9 d. Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė šios bylos nagrinėjimui teikti pirmenybę pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalį.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 24 Pirmajame ir antrajame klausimuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo prašytoją, kuris nori būti perduotas pagal reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnį arba jo 9 ir 10 straipsnius, ir šiuose straipsniuose minimą giminaitį.
- 25 Vis dėlto iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas prašymas perimti savo žinion susijęs su tarptautinės apsaugos prašytoju, trečiosios šalies piliečiu, gyvenančiu prašančiojoje valstybėje narėje, kuris prašymo pateikimo dieną buvo nelydimas nepilnametis, kaip tai suprantama pagal reglamento „Dublinas III“ 2 straipsnio j punktą; ši data yra lemiamą kvalifikuojant prašytoją kaip „nepilnametį“, kad jam būtų taikomas šis reglamentas (pagal analogiją žr. 2018 m. balandžio 12 d. Sprendimo *A ir S, C-550/16*, EU:C:2018:248, 64 punktą). Šis pareiškėjas nori prisijungti prie asmens, kuris, kaip jis teigia, yra jo dėdė ir teisėtai gyvena prašomojoje valstybėje narėje.
- 26 Šiuo aspektu pažymėtina, kad nepilnamečio prašytojo dėdė yra prašytojo giminaitis, kaip tai suprantama pagal reglamento „Dublinas III“ 2 straipsnio h punktą, o ne jo šeimos narys, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio g punktą, nebent šis dėdė yra atsakingas už prašytoją pagal valstybės narės, kurioje pats gyvena, teisę arba praktiką.
- 27 Pagal reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnį, kuriame patikslinti atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai, kiek tai susiję su nelydimu nepilnamečiu tarptautinės apsaugos prašytoju, tokia situacija reglamentuojama šio straipsnio 2 dalyje, ir būtent remdamosi šia nuostata Graikijos valdžios institucijos paprašė Nyderlandų valdžios institucijų perimti I savo žinion.
- 28 Be to, reglamento „Dublinas III“ 9 ar 10 straipsniai, susiję atitinkamai su prašytojo šeimos narių, kurie yra tarptautinės apsaugos gavėjai, arba šeimos narių, kurie prašo tarptautinės apsaugos, buvimu valstybėje narėje, neatrodo reikšmingi sprendžiant ginčą pagrindinėje byloje.
- 29 Šiomis aplinkybėmis pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia nagrinėti atsižvelgiant tik į situaciją, kai prašymas perimti savo žinion buvo grindžiamas reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalimi.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 30 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalis, siejama su Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybė narė, kuriai pateiktas šio reglamento 8 straipsnio 2 dalimi grindžiamas prašymas perimti savo žinion, privalo suteikti tarptautinės apsaugos prašančiam nelydimam nepilnamečiui, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 2 straipsnio j punktą, arba jo giminaičiui, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 2 straipsnio h punktą, galimybę pasinaudoti veiksminga teismine gynyba dėl sprendimo netenkinti tokio prašymo, o jei atsakymas būtų neigiamas, ar tokia teisė suteikiama tiesiogiai pagal Chartijos 47 straipsnį, siejamą su jos 7 straipsniu ir 24 straipsnio 2 dalimi.

- 31 Pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį tarptautinės apsaugos prašytojas turi teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę ir gali pateikti teismui skundą dėl sprendimo perduoti faktinių ir teisinių pagrindų arba prašyti jį peržiūrėti.
- 32 Nors, remiantis pažodiniu šios nuostatos aiškinimu, pagal ją tarptautinės apsaugos prašytojui suteikiama teisė apskusti tik sprendimą dėl perdavimo, remiantis šios nuostatos formuluote neatmetama galimybė, kad nelydimam nepilnamečiui taip pat suteikiama teisė apskusti sprendimą netenkinti pagal reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalį pateikto prašymo perimti savo žinion.
- 33 Be to, primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją Sąjungos antrinės teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos atsižvelgiant į pagrindines teises (2017 m. rugpjūčio 10 d. Sprendimo *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 60 punktas).
- 34 Taip pat pažymėtina, kad reglamento „Dublinas III“ 39 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama svarba, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas teikia visapusiame pagrindinių teisių, pripažintų, be kita ko, Chartijos 7, 24 ir 47 straipsniuose, laikymuisi, ir tvirtinama, kad šis reglamentas „turėtų būti atitinkamai taikomas“.
- 35 Šiomis aplinkybėmis reikia atsižvelgti ne tik į reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalies tekstą, bet ir į jos tikslus, bendrą struktūrą ir kontekstą, visų pirma į sistemos, kuriai ji priskiriama, raidą, siekiant nustatyti, ar pagal šią nuostatą, siejamą su Chartijos 7, 24 ir 47 straipsniais, reikalaujama suteikti galimybę apskusti tokį sprendimą atsisakyti perimti savo žinion.
- 36 Primintina, kad Chartijos 47 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, jog kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų teisinę gynybą šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis. Ši teisė atitinka ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje įtvirtintą valstybių narių išpareigojimą nustatyti teisių gynimo priemones, būtinas veiksmingai teisminei gynybai Sąjungos teisei priklausančiose srityse užtikrinti (2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskusti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 47 punktas).
- 37 Kiek tai susiję su prieglobsčio sistema, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad reglamente „Dublinas III“ Sąjungos teisės aktų leidėjas nustatė ne tik taisykles, reguliuojančias valstybių narių tarpusavio santykius siekiant nustatyti atsakingą valstybę narę, bet nusprendė įtraukti į šią procedūrą prieglobsčio prašytojus, įpareigodamas valstybes nares pranešti jiems apie atsakomybės kriterijus ir suteikti galimybę pateikti informaciją, leidžiančią teisingai taikyti šiuos kriterijus, taip pat užtikrindamas jiems teisę į veiksmingą teisių gynimo priemonę dėl sprendimų juos perduoti, kurie galbūt bus priimti procedūros pabaigoje (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 7 d. Sprendimo *Ghezelbash*, C-63/15, EU:C:2016:409, 51 punktą).
- 38 Dėl tikslų, kurių siekiama reglamentu „Dublinas III“, Teisingumo Teismas nurodė, kad iš jo 9 konstatuojamosios dalies matyti, jog šiuo reglamentu ne tik patvirtinami principai, kuriais grindžiamas ankstesnis reglamentas, t. y. Reglamentas Nr. 343/2003, bet siekiama, remiantis sukaupta patirtimi, atlikti būtinus ne tik Dublino sistemos veiksmingumo, bet ir prašytojams suteikiamos apsaugos patobulinimus; prašytojų apsauga užtikrinama, be kita ko, suteikiant jiems teisminę apsaugą (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 7 d. Sprendimo *Ghezelbash*, C-63/15, EU:C:2016:409, 52 punktą).

- 39 Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad jei reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje numatytos teisių gynimo priemonės būtų aiškinamos siaurai, tai galėtų kliudyti pasiekti šį tikslą, o kitos šiame reglamente įtvirtintos prieglobsčio prašytojo teisės taptų neveiksmingos. Pavyzdžiui, šio reglamento 5 straipsnyje įtvirtintos pareigos suteikti prieglobsčio prašytojams galimybę pateikti informaciją, kad būtų galima teisingai taikyti šiame reglamente nustatytus atsakomybės kriterijus, ir leisti šiems prašytojams susipažinti su šiuo tikslu surengtų pokalbių santraukomis galėtų netekti veiksmingumo, jei klaidingo šių kriterijų taikymo atveju, pavyzdžiui, neatsižvelgus į prašytojų pateiktą informaciją, nebūtų leidžiama teisminė kontrolė (2016 m. birželio 7 d. Sprendimo *Ghezelbash*, C-63/15, EU:C:2016:409, 53 punktas).
- 40 Taigi Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad šio reglamento 27 straipsnio 1 dalis, siejama su jo 19 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinama taip, kad prieglobsčio prašytojas, skųsdamas sprendimą jį perduoti, gali remtis šio reglamento III skyriuje, kuriame reglamentuojami atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai, įtvirtinto atsakomybės kriterijaus klaidingu taikymu (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 7 d. Sprendimo *Ghezelbash*, C-63/15, EU:C:2016:409, 61 punktą ir rezoliucinę dalį).
- 41 Kiek tai susiję su reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalyje nustatyto privalomo atsakomybės kriterijaus laikymusi, pažymėtina, kad nelydimo nepilnamečio teisminė gynyba negali skirtis, atsižvelgiant į tai, ar dėl šio prašytojo prašančioji valstybė narė priėmė sprendimą dėl perdavimo, ar prašoma valstybė narė priėmė sprendimą netenkinti prašymo perimti prašytoją savo žinion.
- 42 Kaip ir sprendimas dėl perdavimo, toks sprendimas atsisakyti perimti savo žinion gali pažeisti nelydimo nepilnamečio teisę, kildinamą iš reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalies, prisijungti prie giminaičio, kuris gali juo pasirūpinti, tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo tikslais. Taigi abiem atvejais atitinkamam nepilnamečiui turi būti leista pateikti skundą siekiant remtis minėtos teisės pažeidimu pagal Chartijos 47 straipsnio pirmą pastraipą ir šio sprendimo 36 punkte nurodytą jurisprudenciją.
- 43 Neginčijama, kad nagrinėjamu atveju pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį tuo atveju, jei tik atvykęs į Graikiją I būtų išvykęs į Nyderlandus ir pateikęs tarptautinės apsaugos prašymą toje valstybėje narėje, o ne Graikijoje, ir Graikijos valdžios institucijos būtų sutikusios perimti I savo žinion kaip valstybės narės, į kurią jis pirmiausia atvyko, institucijos, suinteresuotasis asmuo neginčijamai turėtų teisę teisme apskusti Nyderlandų valdžios institucijų priimtą sprendimą dėl perdavimo, remdamasis tuo, kad jo giminaitis gyvena Nyderlanduose.
- 44 Tokiu atveju šis suinteresuotasis asmuo galėtų veiksmingai remtis teisės, kurią jis, kaip nelydimas nepilnametis, kildina iš reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalies, pažeidimu, o kaip išvados 70 ir 87 punktuose nurodė generalinis advokatas, prašytojas, kuris lieka atvykimo valstybėje narėje ir joje pateikia tarptautinės apsaugos prašymą, netenka tokios galimybės, nes tokiu atveju nepriimamas sprendimas dėl perdavimo.
- 45 Darytina išvada, jog tam, kad galėtų remtis reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos teisės pažeidimu ir taip pasinaudoti veiksminga teisių apsauga, kurią, kaip nurodyta šio reglamento 19 konstatuojamojoje dalyje, juo siekiama užtikrinti, nelydimas nepilnametis prašytojas turi turėti galimybę pateikti skundą teisme pagal šio reglamento 27 straipsnio 1 dalį ne tik tuo atveju, kai prašančioji valstybė narė priima sprendimą dėl perdavimo, bet ir tuomet, kai prašoma valstybė narė atsisako perimti tokį asmenį savo žinion.

- 46 Taip aiškinama turėtų būti juo labiau dėl to, kad, kaip išvados 52–56 punktuose nurodė generalinis advokatas, reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalimi siekiama užtikrinti, kad būtų visapusiškai paisoma Chartijos 7 ir 24 straipsniuose garantuojamų nelydimų nepilnamečių pagrindinių teisių.
- 47 Sąjungos teisėje, visų pirma Chartijos 7 straipsnyje, kuriame pripažįstama teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, apskritai nėra įtvirtinta teisės į išplėstinės šeimos vientisumą. Vis dėlto, kadangi šis 7 straipsnis turi būti siejamas su pareiga pirmiausia atsižvelgti į vaiko interesus, kuri yra esminė nuostata atliekant visus su vaikais susijusius veiksmus, įtvirtinta Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Belgijos valstybė (Šeimos susijungimas – Nepilnametis vaikas)*, C-133/19, C-136/19 ir C-137/19, EU:C:2020:577, 34 punktą) ir reglamento „Dublinas III“ 6 straipsnio 1 dalyje, laikytina, kad pagal šias nuostatas saugomas nelydimo nepilnamečio prašytojo galimas interesas prisijungti prie išplėstinės šeimos narių jo tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo tikslais. Šiomis aplinkybėmis taip pat svarbu priminti, kad, kaip nurodyta šio reglamento 13 konstatuojamojoje dalyje, nelydimiems nepilnamečiams dėl ypatingo jų pažeidžiamumo turėtų būti nustatytos specialios procedūrinės garantijos. Taip pat pažymėtina, kad, nors pagal šio reglamento 8 straipsnio 2 dalį valstybės narės, kurioje yra nelydimas nepilnametis asmuo, paskyrimas atsakinga valstybe nare siejamas su sąlyga, kad tai „atitinka nepilnamečio interesus“, iš šios nuostatos ir iš to paties reglamento 14 bei 16 konstatuojamųjų dalių ir jo 6 straipsnio 3 dalies a punkto bei 4 dalies matyti, kad šeimos gyvenimo gerbimas ir, konkrečiau kalbant, nelydimo nepilnamečio galimybė prisijungti prie giminaičio, kuris gali juo pasirūpinti, kol nagrinėjamas jo prašymas, iš principo atitinka vaiko interesus (pagal analogiją žr. 2019 m. sausio 23 d. Sprendimo *M. A. ir kt.*, C-661/17, EU:C:2019:53, 89 punktą).
- 48 Be to, Chartijos 24 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad vaikai turi teisę į jų gerovei užtikrinti būtiną apsaugą ir globą, ir patikslinta, kad, sprendžiant su vaikais susijusius klausimus, į jų nuomonę atsižvelgiama pagal jų amžių ir brandą.
- 49 Vadinas, nelydimas nepilnametis, prašantis tarptautinės apsaugos, turi turėti galimybę teisme remtis teisėmis, jam suteikiamomis pagal Chartijos 7 straipsnį ir 24 straipsnio 2 dalį, taip pat pagal reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalį, siekdamas užginčyti tokį sprendimą atsisakyti tenkinti prašymą perimti jį savo žinion, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.
- 50 O dėl prašytojo giminaičio, kaip jis suprantamas pagal reglamento „Dublinas III“ 2 straipsnio j punktą, gyvenančio prašomoje valstybėje narėje, priešingai, pažymėtina, kad pagal šio reglamento 27 straipsnio 1 dalį jam nesuteikiama teisės apskūsti. Be to, nei pagal Chartijos 7 straipsnį ir 24 straipsnio 2 dalį, nei pagal reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalį jam nesuteikiama teisių, kuriomis jis galėtų remtis teisme, ginčydamas tokį sprendimą netenkinti prašymo, todėl šis giminaitis taip pat negali įgyti teisės apskūsti tokį sprendimą remiantis vien Chartijos 47 straipsniu.
- 51 Taip pat reikia atmesti Prancūzijos vyriausybės argumentą, kad teismas, į kurį kreiptasi su skundu dėl sprendimo atmesti prašymą perimti savo žinion, turi tik labai ribotus įgaliojimus, nes beveik visais atvejais gali tik konstatuoti, kad baigėsi reglamento „Dublinas III“ 21 straipsnio 1 dalyje nustatyti terminai, ir pagal šios 1 dalies trečią pastraipą privalo patvirtinti, kad visa atsakomybė už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą perduodama valstybei narei, kurioje pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas.

- 52 Viena vertus, priešingai, nei teigia ši vyriausybė, šio argumento visiškai nepagrindžia 2017 m. liepos 26 d. Sprendimas *Mengesteab* (C-670/16, EU:C:2017:587), nes tame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė tik dėl to, ar tarptautinės apsaugos prašytojas gali remtis šio reglamento 21 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino nesilaikymu.
- 53 Kita vertus, tuo atveju, kai prašymas perimti savo žinion, kurį atsisakyta tenkinti, buvo pateiktas per reglamento „Dublinas III“ 21 straipsnio 1 dalyje numatytus terminus, reikalavimas užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą neleidžia įgyvendinti visų galimo atsisakymo perimti savo žinion neteisėtumo pasekmių, be kita ko, dėl to, kad pateikus skundą dėl tokio atsisakymo šie terminai būtų praleisti.
- 54 Taip pat pažymėtina, jog, nors iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad, kiek tai susiję su nelydimais nepilnamečiais, svarbu, kad atsakingos valstybės narės nustatymo procedūra truktų tik tiek, kiek būtina, o tai reiškia, kad iš principo jie nebūtų perduodami į kitą valstybę narę (šiuo klausimu žr. 2013 m. birželio 6 d. Sprendimo *MA ir kt.*, C-648/11, EU:C:2013:367, 55 ir 61 punktus), vis dėlto valstybės narės turi laikytis specifinių valstybės narės, atsakingos už nepilnamečių tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijų, numatytų reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalyje, kurie taikomi pirmiausia atsižvelgiant į vaiko interesus ir kuriais siekiama užtikrinti, kad į šiuos interesus bus atsižvelgta vykstant šiai procedūrai. Be to, kiek tai susiję su šiuo reglamentu, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino prašytojams garantuojamos teisminės gynybos paaukoti dėl reikalavimo skubiai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus (2016 m. birželio 7 d. Sprendimo *Ghezelbash*, C-63/15, EU:C:2016:409, 57 punktą). Ši išvada ypač taikytina tuomet, kai kalbama apie specialias procedūrines garantijas, numatytas siekiant apsaugoti nelydimus nepilnamečius.
- 55 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti, kad reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalis, siejama su Chartijos 7, 24 ir 47 straipsniais, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybė narė, kuriai pateiktas šio reglamento 8 straipsnio 2 dalimi grindžiamas prašymas perimti savo žinion, privalo suteikti tarptautinės apsaugos prašančiam nelydimam nepilnamečiui, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 2 straipsnio j punktą, galimybę pasinaudoti veiksminga teismine gynyba dėl sprendimo netenkinti tokio prašymo, tačiau neprivalo suteikti tokios teisės šio nepilnamečio giminaičiui, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 2 straipsnio h punktą.

Dėl trečiojo klausimo

- 56 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, kaip ir kuri valstybė narė turi pranešti nelydimam nepilnamečiui arba jo giminaičiui apie sprendimą netenkinti pagal reglamento „Dublinas III“ 8 straipsnio 2 dalį pateikto prašymo perimti savo žinion ir teisę apskūsti tokį sprendimą teisme.
- 57 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį ir antrąjį klausimus, nereikia atsakyti į šį klausimą, kiek jis susijęs su nelydimo nepilnamečio giminaičiu.
- 58 Be to, kiek tai susiję su pačiu nelydimu nepilnamečiu, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad apie sprendimą netenkinti pagrindinėje byloje nagrinėjamo prašymo perimti savo žinion I buvo informuotas ir ginčijo tą sprendimą teisme.

- 59 Vadinasi, atsakymas į trečiąją klausimą nėra būtinas norint išspręsti ginčą pagrindinėje byloje, todėl į jį atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 60 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, 27 straipsnio 1 dalis, siejama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 24 ir 47 straipsniais,

turi būti aiškinama taip, kad:

pagal ją valstybė narė, kuriai pateiktas šio reglamento 8 straipsnio 2 dalimi grindžiamas prašymas perimti savo žinion, privalo suteikti tarptautinės apsaugos prašančiam nelydimam nepilnamečiui, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 2 straipsnio j punktą, galimybę pasinaudoti veiksminga teismine gynyba dėl sprendimo netenkinti tokio prašymo, tačiau neprivalo suteikti tokios teisės šio nepilnamečio giminaičiui, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 2 straipsnio h punktą.

Parašai.